

Poštnina plačana v gotovini

IZSELSJENSKI VESTNIK

• GLASILO RAFAELOVE DRUŽBE
IN IZSELSJENSKIH ZBORNIC
V LJUBLJANI

ŠT. 2 • LETO X.

1 9 4 0

»Izseljenski vestnik« izhaja mesečno. — Uredništvo in uprava: pisarna Družbe sv. Rafaela, Tyrševa cesta 31/L, v Ljubljani, telefon štev. 40-41. — Naročnina: za Jugoslavijo letno 15 din, za dijake 12 din; za inozemstvo letno: Argentina \$ 3, Belgija 25 Blg. Frs., Francija 20 Frs., Holandija 1 Gold., Italija 15 Lit., Nemčija 2 RM, U.S.A. \$ 1. — Oglasi po dogovoru. — Odgovorni urednik: Viktor Plestenjak, Ljubljana, pisarna Družbe sv. Rafaela na Tyrševi cesti štev. 31/L. — Za Zadržno tiskarno v Ljubljani: Maks Blejec.

Iz naše pisarne

Minuli mesec je Družba sv. Rafaela preživela pod pritiskom težke finančne krize. Nove razmere med našimi rojaki po svetu zlasti po zapadnih evropskih državah, njih obiski domovine, težave, v katere so zašli ob povratku, vse to je mimo drugega naložilo Družbi nova bremena; zaradi katerih so ostale nekatere naše denarne obveznosti nepokrite. Dolgovi so nam zadali morečo skrb in resno smo se morali zavzeti, da jih pokrijemo. Stojimo pred težko preizkušnjo. Bojimo se, da homo morali delovanje Družbe zmanjšati, odpustiti del pisarniškega osebja in se omejiti na tolikšno delo, kolikor ga zmoremo z dohodki, ki so nam na razpolago. Vso zadevo smo sporočili oblastem in jih prosili izrednih podpor, na katere zdaj čakamo.

Zato se pa prav zaupno obračamo tudi na vse člane naše Družbe in Zbornice, da nam blagovolijo poravnati svojo članarino in če mogoče, dodajo tudi kak dar za kritje dolgov.

Enako prosimo vse naročnike lista, da obnove svojo naročnino takoj, ker bi drugače morali list zmanjšati, ali celo ustaviti. Do sedaj smo imeli največ naročnikov v zapadnih evropskih državah. Tam so pa zaradi vojne nastale za naše izseljence izredno težke razmere in jim je nemogoče obnoviti naročnino, deloma ker nimajo, deloma, ker nam denarja ne morejo poslati.

S tem pa pade vsa teža izdajanja lista na domovino, na nas tu doma. Zelo velika škoda za reševanje našega izseljenskega problema bi bila, ako bi morali z listom prenehati. Zato je na vas, dragi dosedanji naročniki v domovini, da nam takoj naročnino obnovite, poleg tega pa nam skušajte pridobiti še novih naročnikov. Tudi bomo zelo hvaležni za vsak dar za naš Tiskovni sklad za kritje tiskarskih stroškov lista.

Javno smo povedali narodu svoje težave, javno prosili hitre in takojšnje pomoči, da nas ne bo zadela krivda, če bomo primorani svoje delovanje omejiti, z listom pa prenehati. Če se bo prihodnja številka zakasnila, ali je morda sploh ne bo, naj bo to znamenje, da nismo uspeli s svojimi prošnjami, da se je zgodilo, kar smo tu napovedali.

Država in narod, sedaj imata pa vidva besedo.

Odbor Družbe sv. Rafaela za tekoče leto se je na odborovi seji 12. januarja konstituiral takole: predsednik prevz. g. dr. Gregorij Rožman, škof; podpredsednik g. dr. Ivan Tomšič, vsuč. profesor; blagajnik g. prelat Josip Volc, stolni kanonik; tajnik g. p. Kazimir Zakrajšek, župnik; zapisničarica gđc. Julija Sušteršičeva. Odborniki: g. Anton Kosi, načelnik soc. oddelka kot zastopnik kr. banske uprave; g. Jakob Počkaj, okrajni podnačelnik za Ljubljano-okolico; g. Valentin Tomc, mestni katehet; g. Jožko Rozman, tajnik JSZ in g. dr. I. Bitežnik, tajnik NO. Nadzorni odbor: g. Anton Mrkun, župnik; g. Nande Novak, predsednik županske zveze, in g. Pavle Košorok, faktor tiskarne v Kranju.

Predavanja o izseljenstvu so bila; g. tajnik je imel predavanje v Mariboru pri PZ in v Ptuj pri Prosvetnem društvu, nadalje pri mladinskem krožku Sedejeve družine, Fantovskem odseku pri Sv. Jakobu v Ljubljani; g. urednik pri Prosvetnem društvu v Šiški.

Ureditev naše izseljenske službe

Po členu 6. »Uredbe o prenosu poslov socialne politike in narodnega zdravja na banovino Hrvatsko«, ki je bila objavljena 7. decembra 1939, je z novim letom dejansko prenehalo poslovanje Izseljenskega komisariata v Zagrebu. Za hrvatsko izseljensko službo je bil z naredbo bana dr. Šubašića pri banki oblasti v Zagrebu v okviru socialnega oddelka osnovan poseben »Izseljenski odsek« z nalogo, da »se bavi z izseljenci, ki so odšli za zaslužkom v tujino, ko doma niso našli dela; poizveduje in presoja možnosti zaslužka v tujini, organizira zaposlitev in odhod; skrbi za koristi izseljencev, povratnikov in njih družin; varuje izseljenca pred tujo asimilacijo«. Tudi se po »Uredbi o službenih odnosih banovinskih uslužbenec« z dne 12. oktobra 1939 nastavljajo izseljenski poverjeniki.

Nasprotno so vsi izseljenski posli, ki jih je doslej za ozemlje izven Hrvatske, torej tudi za Slovenijo, opravljal Izseljenski komisariat, prešli na ministrstvo za socialno politiko, v čigar področju ostanejo še nadalje tudi naslednje, za vso državo skupne izseljenske zadeve:

1. sklepanje mednarodnih delavskih in izseljenskih pogodb;
2. državna izseljenska zakonodaja;
3. poizvedovanje po gospodarsko-socialnem položaju delavcev in nameščencev, v kolikor je to večjega ali mednarodnega obsega, vodstvo skupne evidence in statistike izseljevanja in zaposlitve tujih državljanov na našem državnem ozemlju. Za proučevanje socialnih vprašanj, torej tudi izseljenskega, v kolikor zadevajo vso državo, se pa osnuje pri socialnem ministrstvu poseben »Svèt za socialno politiko«.

To so torej dejstva, ki nakazujejo razvoj izseljenske službe v naši državi. Za Hrvatsko se je ta razvoj v glavnem že približal zaželenemu namenu: če izvzamemo zgoraj omenjene, za vso državo skupne zadeve, je vse drugo izseljensko skrbstvo, vse še nerešene stvari, vse socialne in z njimi izseljenske ustanove na hrvatskem samoupravnem ozemlju, prevzela v izključno upravljanje banka oblast. Z državnopravnega stališča je stvar za banovino Hrvatsko torej urejena. Ostane le še podrobnejša notranja organizacija. V mesecu decembru so se v Zagrebu in Splitu vršili izseljenski sestanki, kjer je tajnik SORIS-a (Savez organizacija iseljenika), g. Bartulica poročal o korakih, ki jih je Zveza podvela za zaščito hrvatskih izseljencev in za ureditev hrvatske izseljenske službe. Socialni oddelek banke oblasti v Zagrebu pa je v januarju sklical posebno anketo, ki so se je udeležili tudi hrvatski izseljenci in povedali svoje misli in predloge.

Za Slovenijo je važno to, da bo vse naše nove izseljenske zadeve reševalo socialno ministrstvo in da ostanejo Izseljenskemu odseku v Zagrebu do končne dovršitve le tiste naše slovenske zadeve s področja zaslonopravne zaščite, ki jih je že prevzel bivši Izseljenski komisariat, oboje pa s pridržkom, »dokler se popolnoma ne izvede izseljenska služba v sedanji dravski banovini.« Tako je bilo sklenjeno na konferenci, ki se je na zagrebškem komisariatu vršila glede razdelitve spisov med novo osnovanim Izseljenskim odsekom in socialnim ministrstvom.

Vendar pa moramo pripomniti, da je socialno ministrstvo sredi januarja načelno izjavilo, da z njegove strani ni nobenih zaprek, da se ne bi že sedaj vse

prošnje za odobritev izseljevanja, kakor tudi za repatriacije in poizvedovanja, ki se nanašajo na dravsko banovino, in sicer glede vseh dežel naše emigracije, pošiljale v rešitev kr. banski upravi v Ljubljani. Ostale zadeve seveda ostanejo do nadaljnjega v kompetenci odseka za zaščito izseljencev v socialnem ministertvu.

»Dokler se popolnoma ne izvede izseljenska služba v dravski banovini...« Po novoletnih željah, ki jih je Sloveniji izrekel predsednik g. Cvetkovič, je v naš življenje upanje, da bomo tudi Slovenci dosegli popolno samoupravo. S tem pa nastaja nujno vprašanje, kakšno smer bo v luči teh dejstev zavzela ureditev slovenskega izseljenskega skrbstva. Iz sklepov zgoraj omenjene konference na komisariatu v Zagrebu je razvidna enodušna želja in volja, naj bi se med vsemi izseljenskimi uradi v državi ohranila kar največja enotnost in tesno sodelovanje, ki ju izseljensko vprašanje terja že po svoji prirodi, predvsem pa da je v zunanjem nastopu potrebna skupna idejna smer.

Že pred časom je Družba sv. Rafaela — primerno našim slovenskim razmeram in potrebam, pri tem pa z mislijo na skupne državne koristi — sestavila predloge za organizacijo izseljenske službe v bodoči slovenski banovini in izvolila poseben odbor, da jih podrobno prouči in — kadar bo potreba za to — predloži kraljevi banski upravi.

Kakšna načela so nas vodila pri tem načrtu?

Bolj kot ostala naroda v naši državi smo razkosani mi Slovenci. Saj živi prevladujoči del naših rojakov izven meja sedanje dravske banovine. In za vse te velja resnica, da so izpostavljeni večjim ali manjšim nevarnostim za svoj narodni in jezikovni obstanek. Naša skrb mora torej obseči več kot le ožji pojem izseljenstva. Svoje delo moramo iz narodnih obrambnih vidikov raztegniti na vse slovenstvo izven sedanjih političnih slovenskih meja: prav tako kot izseljenstvo samo, stalno in sezonsko, morajo biti naših naporov in žrtev deležni številni tisoči naših rojakov po raznih krajih naše države; ne smemo pa pozabiti pri tem tudi onih slovenskih izseljencev, ki jim rod izvira iz zasedenega slovenskega ozemlja.

Slovenska banovina v svobodni državi mora zaživeti plodno narodno in kulturno življenje ne samo za lastne koristi in potrebe, ne le za ozki okvir utesnenih slovenskih meja — iz naših duhovnih dobrin mora zajemati za svojo narodno ohranitev vse slovenstvo. In če k temu priključimo še gospodarsko-socialno zaščito naših ljudi po svetu, vse brezštevne odtenke izseljenskega vprašanja v širšem pomenu besede, potem je to naloga, ki ji bo domovina kos le v skupnem naporu vseh sil. Enajstletno naše delo je rodilo izkušnjo, da samo uradno, službeno izseljensko skrbstvo vsem tem zahtevam ne more ustreči, temveč je nujno potrebna tudi prožnejša zasebna iniciativa, ki jo narod izraža po zasebnih izseljenskih organizacijah. Oboje pa naj sloni na načelu tesnega sodelovanja med domovino in njenimi po svetu: »Nič za izselbenje brez izseljencev!«

Kar zadeva uradno izseljensko službo, bo treba osnovati pri kr. banski upravi poseben odsek za izseljenstvo, morda pri oddelku za socialno politiko, s šefom na čelu in s toliko uradništvom, da bo lahko vršilo vse slovenske posle dosedanjega izseljenskega komisariata v Zagrebu, ki je kot tak ukinjen.

Zasebna iniciativa pa naj obsega Izseljensko zbornico in Izseljenski svet.

Izseljenska zbornica naj se potrdi taka, kakršna je, z istim stalem, kakor ga imajo stanovske zbornice.¹ Njeno ime naj ostane že zato, ker bo samo s tem imenom dobila med rojaki po svetu tisto zaupanje, ki je potrebno, da jih pritegnemo k sodelovanju z domovino. Tako bi zbornica postala res osrednja ustanova vsega slovenskega, po svojem bistvu iz-

¹ Gl. Izseljenski vestnik 1939, št. 12.!

seljenskega naroda, tisti forum, ki bi dojemal iz vsega sveta klice in potrebe našega slovenskega človeka, vse radosti in bridkosti njegovega življenja v tujini, jih nato v posameznih odsekih po stvarnem, na znanstvenih vidikih utemeljenem študiju proučil in za vse neštevilne odtenke tega našega življenjskega problema nakazoval edino primerno rešitev.

Slovenstvo je po svetu brez pomoči iz domovine obsojeno k počasni narodni smrti. To je resnica, ki jo le preradi pozabljamo. In kakšno plemenito, veliko nalogo bi imel kulturni odsek zbornice, če bi bila ta uresničena v vsem zamišljenem obsegu! Mladina je seme naroda. In kako naj se to naše seme na tuji zemlji razraste v močno slovensko drevo, kako naj naša mladina po svetu, izpostavljena vsakdanjim tujim vplivom, ohrani zvestobo do materinega jezika, če ne bomo poskrbeli za njeno vzgojo v slovenskih šolah ali vsaj šolskih tečajih? K temu se pridružuje vprašanje slovenskih knjižnic po naših naselbinah, objektivno poročanje časopisu tu doma o našem življu po svetu in izseljenskem časopisu o razmerah v istem kraju, kar je že započel Tiskovni odsek Rafaelove družbe, a je moral prenehati zaradi denarne stiske. Kulturni odsek bi nadalje skrbel za izdajo izseljenskega glasila, Izseljenskega zbornika z znanstvenimi razpravami in drugih publikacij, za skioptična predavanja, za medsebojne obiske, urejal osrednjo izseljensko knjižnico, brez katere ni uspešnega študija — mimo toliko drugih usodno važnih dolžnosti, ki jih ob tej pozni uri terja od nas izseljenski problem.

Tesno je z narodnostno in kulturno povezana tudi verska stran skrbstva za naš narod v tujini ter zahteva posebne ljubezni in nege, zato bomo o tem poglavju pozneje kaj več spregovorili.

Mnogo gorja bi našim ljudem bilo prihranjenega po raznih tujih državah (naj za primer navedemo le Francijo!), če bi bila ob času izvedena in urejena njih pravna zaščita. Socialni odsek Izseljenske zbornice bi nudil naši vladi dragoceno pomoč z nasveti glede sklepanja in izvajanja delavskih pogodb z državami, kjer so zaposlene naše odvišne delovne sile, glede socialnega zavarovanja naših izseljencev in preskrbe povratnikov.

In še je potreben gospodarski odsek, ki bi smotno proučeval možnost boljše zaposlitve naših ljudi doma (melioracija in kolonizacija!), v izseljevanje pa prinesel nek načrt, da bi se v naprej ustanjavljale v tujini le strnjene slovenske naselbine, kjer je lažje ohraniti narodnost in jezik.² Nadalje obsega načrt tudi poseben odsek za diasporo, to je za vse slovenstvo, raztreseno po našem jugu, in za sezonsko izseljenstvo, ki po svojih posledicah živo posega v življenje našega naroda, narodno in moralno.

Baza vsemu izseljenskemu skrbstvu, takorekoč »conditio sine qua non« pa naj bo v delovanju zbornice statistični odsek. Če pomislimo, kakšne uspehe so drugi narodi dosegli v izseljenskem vprašanju prav s tem, da so sestavili čim popolnejši register vseh svojih ljudi in naselbin po raznih krušnih državah sveta, izdelali neštevilne zemljevide, ki pregledno pojasnjujejo življenje izseljencev z gospodarskega, socialnega, kulturnega in raznih drugih vidikov, da neutrudno in s ponosom zbirajo podatke o delu svojih sinov v tujini — in koliko so za vse to žrtvovali, z občutkom tesnobe spoznamo, kako ogromno delo čaka v tem pogledu še nas.

Ti odseki, vsak zase s samostojnim delovnim področjem, bi vendar vsi tvorili harmonično celoto, ki bi jo vodil in na zunaj zastopal upravni odsek ali tajništvo.

² Prim. govor g. bana, Izseljenski vestnik 1940, št. 1.!

Navedli smo torej nekaj misli o ureditvi uradne in zasebne izseljenske službe v Sloveniji. Med obema pa naj bi vzdrževal vez in bil posrednik banovinski izseljenski svet, podobno kakor vrši to za tujski promet »Turistovski svet«.

Odločilna je pri tej ureditvi finančna stran, to je razdelitev državnega izseljenskega fonda. Ministrstvo socialne politike je zavzelo stališče, naj se ta fond razdeli procentualno, po tem, koliko je vsak narod vanj prispeval od leta 1931. do danes. V ta namen je bila na zagrebškem Izseljenskem komisariatu od 12. do 16. decembra minulega leta posebna konferenca, ki sta se je udeležila po dva zastopnika socialnega ministrstva, kakor tudi Hrvatov in Slovencev. Proučili so stanje fonda in ugotovili za posamezne narode v državi njih prispevke. Konferenca je bila zaključena z izčrpnim poročilom, ki ga sedaj oblasti proučujejo. Obljubljeno je, da se bo sestala še posebna komisija in fond končno razdelila.

Dasi tvorimo Slovenci skoraj 40 odstotkov vsega jugoslovanskega izseljstva, vendar se je večina naših ljudi izselila pred letom 1932. Po tem letu imamo skoraj samo še sezonsko izseljevanje. Tako nam preti, da bo naš delež pri delitvi fonda le majhen, čeprav so naše potrebe z ozirom na visoki odstotek, ki ga tvori naše izseljstvo, velike in čeprav so pošiljke naših ljudi iz tujine bile tudi temu odstotku primerne.

Tako se torej bližamo odločilni fazi v urejanju slovenske izseljenske službe. Po govoru gospoda bana na izseljenski akademiji upamo na boljše čase in pričakujemo, da tisti, ki nosijo odgovornost, ne bodo razočarali sto in sto tisočev naših rojakov po svetu v njih željah in nadah. Čas beži! Če ga bomo zamudili, vedimo, da smo ga zamudili za vedno. Naj torej mimo razuma govori tudi srce!

Ratifikacija jugoslovansko - francoske pogodbe o delu in pomoči

Ze leta 1932. so delegati francoske in jugoslovanske vlade sklenili pogodbo, ki naj varuje jugoslovanske delavce v Franciji. Dočim je Jugoslavija to pogodbo kmalu nato ratificirala in je dne 8. decembra 1933 postala zakon, je Francija z ratifikacijo odlašala. To odlašanje je mnogim našim izseljencem prizadejalo občutno škodo. Res so bili naši delavci v neki meri deležni ugodnosti francoskega socialnega zavarovanja; toda to stanje je bilo le tolerirano, ne pa pravno garantirano. Posledice takega stanja so premnogim v najslabšem spominu. Zato je bila razumljiva dolgoletna borba, ki so jo vodile izseljenske organizacije kakor tudi naše zaščitne izseljenske ustanove v domovini, da to pogodbo tudi francoska vlada uzakoni. Ta zahteva je bila tem bolj upravičena, ker so naši izseljenci v Franciji čedalje težje čutili napetost socialno-gospodarskih razmer, pred čimer pa so bili prisiljeni delavci drugih narodov še mnogo prej zaščiteni s podobnimi pogodbami in so se zlasti naši industrijski delavci včasih spričo tega čutili kot da so iz usmiljenja za nekaj časa sprejeti »pritepenci«, ki pa jih more vsakdo čez noč zapoditi.

Vso to tegobo in nestalnost socialnega položaja naših v Franciji je zlasti dobro poznal in razumel g. Jerić, šef izseljenskega odposlanstva v Parizu. Zato je delal ob uradnih urah in dosti več pa še izven njih, da francoska vlada vendar že sprejme omenjeno pogodbo in jo uzakoni. Po trdem delu je dosegel uspeh. Francoska narodna skupščina je 8. decembra 1939 sprejela to pogodbo in pooblastila predsednika republike, da jo ratificira in uvede kot zakon po predhodnem pristanku francoskega senata.

Potreba po inozemskem delavstvu je v Franciji velika in spomnili so se, da bi se moglo kaj delavcev dobiti tudi pri nas. Taki razgovori so se namreč že vršili v mesecu novembru v francoskem ministrstvu za delo. To željo pa je g. Jerić odločno odbil, češ da se o tej stvari sploh ne bodo razgovarjali prej, preden se ne ratificira pogodba iz leta 1932. Ratifikacija se je torej postavila kot pogoj even-

tualnemu dovoljenju, da gredo v Francijo naši delavci. Francoska vlada je uvidela upravičenost naše zahteve in ratifikacija je bila predložena francoskemu parlamentu — kot nujna in francoski parlament je pogodbo kot zakonski načrt sprejel po skrajšanem postopku brez debate.

S tem nikakor ni izkazana nam kakva usluga. Dobili smo le, kar nam je pripadalo in česar naši izseljenci v Franciji do sedaj še niso bili deležni.

Za izseljence v Franciji se je s tem položaj bistveno popravil. Do sedaj so imeli le pravico do prošenj in do moledovanja, uspeh pa je bil odvisen od dobre volje delodajalcev in oblastnikov, kakor tudi od razumevanja naših oblasti v Franciji. Sedaj pa imajo pravico, da zahtevajo svoje, kajti stanje je sedaj pogodbeno, pravno. Pa tudi naši zastopniki v Franciji imajo sedaj zakonito osnovo in oporo za izvrševanje ne le državljsanske, temveč tudi socialne zaščite naših izseljencev.

Vsekakor pa je to velik uspeh naše izseljenske službe v Franciji in zlasti še uspeh njenega šefa g. Jerića, ki je znal izrabiti pravočasno ugoden trenutek in doseči uresničenje dolgoletne zahteve naših izseljencev v Franciji.

Zaradi velike važnosti, katero ima ta pogodba in novo pogodbeno stanje za naše izseljence, vse opozarjamo, da se čim prej in čim temeljiteje seznanijo z njo in z vsemi pravicami, ki iz nje izvirajo. Zavedati se morajo, da bo ta pogodba resnična opora in stvarnost samo tedaj, če jo bodo sami uveljavljali. Vsak je toliko zaščiten, kolikor se sam štiti, uporabljajoč pri tem dana mu zaščitna sredstva, s katerimi se bo predhodno seznanil.

Zlasti pa je važno za izseljenska društva, da seznanijo svoje članstvo s to pogodbo in s pravicami, ki iz nje izvirajo. To je sedaj njihova važna naloga.

Tudi mi bomo o pogodbi še podrobneje pisali.

Ivan Kmet:

Na Brezju

(Dalje.)

»Hinavec je! Stokrat, če hoče, mu vržem v obraz. Hinavec je!« Loputnil je po mizi, da se je vzdignil plamen pod sajastim cilindrom.

»V žlici vode bi me rad utopil. Ne bo me!«

»Moj Bog, kaj ti je?«

Žena je planila k njemu in ga prijala za roke.

»Oče, po vsej vasi se sliši,« je prosila Ančka. »Kaj bodo rekli?« je zajokala.

»Pohodil me bo kot črva, pa se drži, kot bi še vode ne znal skaliti.«

Hipoma se je dvignil, srd in maščevalnost sta zagorela v njem. Vpil je in razsajal, kot bi zblaznel.

»Daj se pogovoriti, lepo te prosim. Vse bo prav, Bog bo pomagal.« Zaihtela je. Solze so ji tekle po licih in zgoče padale na moževe prste.

Ančka se ni mogla premagovati; materina žalost in strah pred prihodnostjo sta se združila v mehkem srcu.

Tone je molče sedel na klopi. Glavo je imel sklonjeno, pogled uprt predse. Nema bol se mu je naglo porodila. Stisnila mu je ustnice in kakor v krčih so vztrepetale kite na rokah.

Bregar je rahlo odrinil ženo, strit in obupan je sédel kot bi slišal lastno obsodbo. Sklonil se je globoko nad mizo in lovil sapo. S pogledom je objel okajene stene, kot bi se poslavljaj. V ognju so se zasvetile oči, vso moč je zbral v njih.

»Razgnal nas bo,« je kriknil s presunljivim glasom in zakrilil z rokami kakor utopljenec, ki z zadnjim naporom zgrabi plavajočo bilko.

»Otroka se mi smilita,« je pojemaje zahlipal. Počasi je dvignil žuljavo roko, iz očesa se je utrnula grenka solza očetovske ljubezni.

Mati in Ančka sta planili v jok.

Tone se je nemirno premikal na klopi. Bil je golorok, močne pesti je stiskal v žepu, klobuk si je potisnil na desno uho, kakor takrat, ko je izzival Poljce. Zazibal se je, samozavest je rasla v očetovi tožbi. Vzravnal se je, upornost in kljubovalnost sta ga dvigali. Se pravkar je bil majhen, da bi pokleknil in prosil, zdaj pa je pripravljen, da bi si s krvjo poiskal pravico.

»Lahko bi počakal ta pre...« Zaklel je, da se je mati pokrížala. »To pa

povem, da bom garal za tri, če bo treba. Nobenega se ne ustrašim za delo,« je ostro pribiljal besede.

»Če je do pekla zakopan naš dolg, ga bom izkopal.«

Nenadoma je umolknil; z očesom je meril učinek svojih besed. Saj je vedel, da lahko opogumi ali pa stre razbičane duše. Povedal je s ponosom, ki ga je dobil od očeta in mu tudi v hudih trenutkih življenja ni popolnoma splahnel.

Očeta je nekoliko pomirilo, da je bolj trezno lovil zbegane misli. Strmel je vanj, kakor da čaka pomoči.

»V tujino grem,« je zgrabil misel, ki mu je toliko časa glodala v duši, pa ji ni vedel imena. Tudi razodel je nikdar ni.

»Ne, nikamor ne boš hodil,« je prosila žena. Zdelo se ji je, da se trga zanj s tujino. Ona ga vabi in kliče, obeta delo in denar. Žena pa nima drugega kot zvesto ljubezen in upanja polno srce.

»A kaj!« Sam sebi se je zdel slab in zdelan. »Saj ne morem.« »Moram,« se je ustrašil lastnih misli in popravil: »Moram, čeprav me je konec.«

»Vsaj zdaj bodimo skupaj, jaz ne bom dolgo.« »Pomagaj si, če si moreš, tla gore pod nami.«

Vzdihnil je, težka sapa mu je legala na pljuča. Privil je svetilko.

»Vsak dan ni dela, kruh pa mora biti vsako uro. Pa dolg, o, moram, moram.« Niti sam ni verjel svojim besedam. Koliko jih je prišlo praznih domov, brez moči, denarja, s smrtjo v očeh.

»Ne, kdo pravi, da ni v tujini zaslužka,« se je boril sam s seboj. »Ni mogoče, da bi se ubijal vse življenje, pa bi zaslužil trpljenje in smrt.«

Spomnil se je Erjavčka. Vrnil se je iz Amerike bogat, da bi z dolarji zamašil zvon pri sv. Katarini. Zakaj bi Bregar ne...«

»Nikar, oče! Kdo boste odšli, nas bo sosed spodil izpod strehe,« je jecljaje dodala Ančka. Njen glas je bil spremenjen, porojen iz bolečine.

Toda očeta nobena sila ne bi odvrnila od sklepa. Pregloboko se mu je ukoreninila zemlja, da bi ne napel vseh sil, da jo reši.

•

Se je mirno počivalo sonce za gorami, ko je drugo jutro Bregar hitel proti Stehanji vasi. Dobre pol ure je vas oddaljena od Bregarjvine. Pa jo je mahnil zgodaj, kasneje jih ne dobi doma. Stehanci so kar mrtvi na delo.

Na vzhodu se je nebo pordečilo v širokem pasu zarje. Bogata polja so razkazovala svoje plodove, le redkoke so beделе že prazne njive, pripravljene, da porode nove kali, novo življenje.

V precejšnjem loku se je ognil Romišč. Sitno mu je bilo odgovarjati zvedavim ušesom in napajati željne poglede. Svež zrak mu je rezal v obraz in hladil vroča lica. Jutro se je prebujalo. V vrhu hrasta na senožeti ob gozdu je zakrakała vrana in se vihraje odpeljala nad njive. Tam daleč je zadržala žolna; komaj je zatrepetalo zamolklo trkanje v zraku. V dolini so se oglasili pastirji. Mednje so udarjali glasovi kravjih zvoncev. Odnjali so po rebri. Zaspani klici so odmevali po gmajni. Razposajena priroda je oživela v gozdu, na polju in njivah.

Bregar je na ozki stezi s palico otepal rosnato steljo, ki se mu je zgrinjala pod noge. Upanje mu je žarelo v očeh. Kamor koli se je ozrl, je kipela slast življenja. Pljuča so se mu bočila, prijetno mu je dela vlaga, ki se ga je oprilejemala. Zavriskal bi kakor takrat, ko je — še fant — hodil na vas. Ali kamen mu še vedno leži na srcu. Le ob pogledu v jasno jutro je začutil, da se mu vrača moč. Neko veselje do dela ga je prevzemalo: ne pustim grude. Nikdar me nisi ogoljufala. Kopal sem, kot bi dišal zaklad, z znojem te hranil in s krvjo te bom branil. Sam s seboj se je razgovarjal, vsako misel so spremljale ostre kretnje.

Pot se mu je vendarle zdela dolga. Druge kratki bi prišel, kakor bi mignil, četudi z zavezanimi očmi, danes pa je bil tako nespešen kot bi polža jahal. Vedno ga je nekaj grizlo; ni vedel, ali bi se vrnil ali bi šel naprej. Ponižan in majhen kakor berač se je bližal bahati Koprivarjevi domačiji. Če se ne bo morčeval in posmehoval ubogemu bajtarju? Ne! Srce kaže pot in meri stopinje. Zemlja kriči in prosi! H komu naj pa gre? Stefek ne posodi, preveč je nepogubeč, rajši dušo zataji. Koprivar ima denar!

Iztrga naj srce, pa ne bo več ljubilo, več trpelo...

S takimi mislimi skoraj upehan prikreva h kozolcu, ki se je vlekel po strmini, da bi mu kmalu konca ne videl. »Ti pa imajo,« je ogledoval visoke stebre. »Kam pa ti?« ga ogovori z lat Koprivar. Snopje je zdeval.

»Nič dlje.« Bregar se približa. Nerodno mu je bilo, to se je bralo z obraza. Komaj viden smehljaj je spreletel lica. Iskal je primerno besedo, kako bi začel, pa še to, kar mu je trenutno prišlo na um, ni hotelo z jezika.

Začela sta se pogovarjati o vsakdanjih stvareh, a iz besed in oči je Koprivar spoznal, da ima nekaj, česar si ne upa odkriti.

»Nekaj bi te vprašal,« je pomignil Koprivarju. Ta je razumel.

»Od zdolaj pa ti kakšen snop vteknj med late,« je zatrecoval pastirju, ki je stal na vozu, na podajač oprt, in zijal v Bregarja.

»Na, prigriznil!

Odgrnil je prt na mizi in porinil predenj hlebec soržičnega kruha. Iz omarice v steni je vzel steklenico in natočil v nاپitni kozarec.

(Dalje prihodnjič.)

Zorkovi mami v Meerbecku

Čudno se včasih človeku pripeti. Tisti »včasih« je bil zame 3. december lani, prav za izseljensko nedeljo. Pisal sem Vam in Vašemu možu, mama Zorkova, razglednico s pozdravi, kakor tudi nekaterim drugim znanim rojakom. Nisem si mogel misliti, da bo našel moj pozdrav Vašega moža na — mrtvaškem odru in da bi Vam moral namesto pozdravov poslati sožalje. Pa vem, mama, da mi boste oprostili.

Sama sta bila na božični večer lani v svoji sobici. Mislila sta na svoj dom in na svoje otroke. Zelela sta doma uživati težko prigranari pokoj, pa Vama čudne razmere niso pustile; otroci Vajini so v Holandiji in na sveti večer sta bila popolnoma sama. Jokala sta, kot sta pozneje pravila, v tihi vdani zagrenjenosti. Najhuje Vama je bilo, da nista imela niti jaslje; pustila sta jih svojim otrokom v Holandiji. Pa že Božič sam tako silno vpliva, da vsaka misel na dom in domače privabi solzo v oko. O, saj sem tudi sam izkusil.

V tino Vajino osamljenost in otožnost je prešerno udaril otroški krik in vik. Rahlo trkanje na vrata, pa je vdrl v sobo živ-žav: prav božično veselo razpoloženi fantki in deklice z gospodično učiteljico. Brez besed so se postavili v krog in zapeli: »Sveta noč, blažena noč. Tiho so nežni otroški glasovi pohiteli po sobi, izrinili iz nje otožnost in jo napolnili s pravim božičnim veseljem.

Med petjem je stopil k omarici v kotu fantek, postavil jaslje in dal prednje košček mahu — za Božič ga je gospodična učiteljica nekoliko dobila iz domovine in je bilo treba previdno deliti, da so ga bili tudi drugi deležni — zraven jaslje pa je dal dve svečki. Tako je bilo vsaj malo podobno božičnemu večeru v domovini.

Se pesem, potem pa smo pokleknili in molili za vse, ki ne morejo praznovati Božiča doma, za domovino in še za vse Slovence, ki nočejo prav praznovati prihoda Kristusovega.

Razigrana mladina pa je planila v mrzlo noč, da še drugim rojakom prinese božičnega veselja. Saj so ga tako potrebni, da ne otopijo v tem čudnem težkem ozračju, kjer tehnika uničuje duha, kjer prah iz rudniških dimnikov niti snegu ne pusti, da hi bil bel, kot so ga bili vajeni v domovini, ampak postane v eni uri črn in umazan.

V Vajini sobici sta pa goreli svečki ob domačih jaslcah in ob pravem slovenskem mahu.

Po nekaj dneh sva zopet dva prišla na obisk. Očku se je zjasnilo zgubano čelo, vendar je ostal pri pečici, ves zgrbljen in majhen, da hi ga skoraj dal na dlam. Rudnik mu je izsesal telo. Oba sta pa bila tako otroško vesela pozdravov iz domovine, katere sem prinesel, in solzna sta jih vračala. Toliko ste vedeli povedati, mama, sem in tja pa je očka potrdil: »Da, hudo je bilo in je, pa Bog je zmeraj pomagall!

Po dolgem pogovoru smo se ločili. Mama, se še spomnite, da sem dobil za spomin vejico rožmarina, ki je rasel na vrtičku pred hišico? Imam ga še vedno, to znamenje slovenstva, ki je zrastle v tujini.

Sami ste sedaj, mama, pa vem, da še prav tako zaupate v Boga kot doslej. Saj veste, kako On pomaga. Ko ste šli pred mnogimi leti k svojim v Holandijo, ste si v Kölnu hoteli s skodelico kave dušo privezati, pa Vam je med tem ušel vlak, ki je peljal 40 ljudi v smrt; iztiril je.

Mama, zaupanje in pogum, Bog je dober!

Pozdravlja Vas Vaš znani

Tonče Sinkar.

Njen dnevnik in njegova pisma

(Dalje.)

17. VI. 1916.

Vsako jutro, vsak večer molim, prosim zate, saj le tako morem prenašati to gorje. Gospod! Naj gori ta najina ljubezen s čistim plamenom!

2. VII. 1916.

Cuj, moj dragi, na ta pozni večer govorim s teboj čez vse te neprodorne in neizmerne daljave: »Prvi, edini si, ki sem se te oklenila z vsemi vezmi svojega srca, svoje duše. Najvišji, tvoj in moj Bogec, naju ne more zapustiti. Ob teh tihih večerih čuješ moj vzdih, moj klic: Ti si moje vse!

Ljubezen, ki zdaj sama je ostala,
kliče te — vrni se!
Vsaj ta hip v sanjah se prikaži,
vse v meni potolaži!

Najdražja!

9. VII. 1916

Ti si moje vse; več kot moji domači — verjemi in nič ne izprašuj, zakaj. Od Tebe vsa moja duhovna in telesna hrana. Kako bi mogel sedaj brez Tebe in Tvoje ljubezni živeti, ko se čutim tako osamljenega, od vseh pozabljenega? Včasih bi zgrabil življenje z vsem, kar mi trenutno primese; zgrabil in izpil do dna, a vem, da na dnu bi mi ostal sam strup. Razumi, tolaži Tvojega žalostnega ...

10. VII. 1916.

Tako žalostno pismo mi je pisal. Kako naj ga potolažim? Saj tudi mene kruto ubija razdalja in čas.

Ranjeno srce — težko ozdravi!

(Tasso.)

25. VII. 1916.

Prejela sem kar tri dopisnice. Veseleje mi piše, zato sem mirnejša tudi jaz. Spet so novi upi v srcu. Čudno, kako smo močni včasih! In še samo hip, že sem slabša od lističa, ki ga veter premetava.

5. VIII. 1916.

Kdo mi je enak? Trdila bi, da nihče! Srce se smeje sreče in veselja. Izginila je žalost in veliki nemir, ki mi je hotel zagreniti vso srečo.

Le pri Tebi je življenje
le pri Tebi pravi mir!
Vse brez Tebe — le trpljenje.

(Ganghofer.)

Čudovita je ljubezen, ki se porodi iz molitve!

10. VIII. 1916.

Saj niti ne veš, saj niti ne slutiš, kaj in koliko si mi!

Pisatelj Ganghofer pravi: »Vsak mladenič, ki visoko spoštuje nedolžnost dekleta in je sam čist, je rešitelj neki deklici. Tak ponudi mnogim krepko srce, ne da bi vedel za to — iz njegovih oči besedi in vsega vedenja in mišljenja diha tista velika skrivnost, ki oživi in okrepi vero, da je v življenju nekaj višjega kakor uživanje.«

In to vero poživljas v meni Ti vedno znova, da se ne pustim nikomur zape-ljati, pa naj bom v očeh sveta in ljudi še bolj »starokopitna« kakor sem!

17. VIII. 1916.

Zalostna sem tako, da bi v solzah ne izlila, če bi jih morje potočila. Mar je čudno, da sem, kakršna sem? Moj dragi, — nič ne vem — že dolgo ni pisma. Po cestah ranjenci, begunci, ujetniki. Na drugi strani pa nocoj razsvetljava, vse okrašeno, polno življenja, kakor na svatbi! Ljudje božji, mar ste ob pamet, ob srce? In godba, seveda tudi to spada k paradi. — Jaz pa prav nikamor ne pojdem, naše okno ne bo razsvetljeno. Prav ima moja mati! In ujetnikom je na skrivaj dala kar svinjski lonce krompirja, tako so lačni. Mati, kje si se učila take ljubezni, kdo te je navdihnil, ko si mi rekla: »Našim in mojim bo pa kdo drugi dal!«

(Dalje prihodnjič.)

Vprašanje izseljevanja. Po načelnem pristaniku ministrstva socialne politike in narodnega zdravja z dne 3. oktobra 1939 ni zaprek za povratek niti za novo izselitev v izjemnih primerih, to je če prosilec doma nima možnosti za vzdrževanje sebe in družine, v tujini pa mu je zagotovljen varen obstoj, in pa če ima potrjeno vojaških oblasti, izdano po začetku sedanje evropske vojne, da je izpolnil vojaško dolžnost.

Kratkovalovna radijska postaja v Belgradu, Miloša Velikog ulica 16, je 21. januarja tega leta pričela z rednimi poročili v slovenskem jeziku. Vsak ponedeljek bo p. očilo: »Balkanski svete, vsak četrtek »Zunanje politični pregledi« ter vsako soboto »Gospodarski pregledi«, vse dni ob 20.10 srednjeevropskega časa. Vsak dan ob 20.40 oddaja postaja vesti v slovenskem jeziku. Oddaja: YUA 49,18 m in YUC 31,56 m. — Posebej za Ameriko, najprej za južno, nato za severno, pa se vrši prenos po polnoči od 0.30 do 3. ure, z raznovrstnim sporedom za jugoslovanske izseljence.

Tiskovni odsek škofijske konference v Washingtonu je za našo izseljensko nedeljo razširil po vsem katoliškem časopisju v Zedinjenih državah zelo laskavo in pohvalno notico o naši Družbi sv. Rafaela in omenja praznovanje izseljenske nedelje kot času in koristim katoliških izseljencev zelo primerno uredbo.

Navodila za dvig izseljenskih vlog iz propadlih denarnih zavodov. Z ozirom na pravilnik, ki smo ga v izvlečku objavili v letošnji januarski številki »Vestnika« (velja za vse zavode v državi) opozarjamo prizadete rojake, naj pošljejo čimprej Poštni hranilnici kraljevine Jugoslavije v Belgradu prijavo obenem z vložno knjižico, nadalje izkaza o državljanstvu ter izseljenstvu, da bo mogla s pravilnikom določena državna komisija začeti izdajati odloke o izplačilu. Prij. vo terjatve morajo vlagatelj takole napisati (navodila je izdala državna komisija za izplačilo izseljenskih vlog v Belgradu):

»Poštni hranilnici Kraljevine Jugoslavije (za državno komisijo) — Belgrad.

Po uredbi z zakonsko močjo o izplačilu izseljenskih vlog, hranjenih pri onih denarnih zavodih, ki so prišli v stečaj v času od 1. januarja 1925 do 3. februarja 1931, z dne 7. novembra 1939 in pravilnika o izplačilu izseljenskih vlog od

14. decembra 1939 prijavljam svojo vlogo števil.... (ime denarnega zavoda).... v (kraj) za dinarjev... in prosim, da se ta terjatve z dogovorjenimi obrestmi prizna in izplača iz državnih sredstev po predpisih omenjene uredbe in pravilnika. Moja terjatve je bila (ali: ni bila) prej prijavljena v konkurzno maso (ime denarnega zavoda) pri okrožnem sodišču v Na ime te terjatve sem prejel iz konkurzne mase omenjene banke ...%, t. j. dinarjev, kateri znesek naj se odbije od moje vloge. Vlogo sem poslal banki leta 19.... ko sem bil na delu v inozemstvu v kraju... Kot dokaz svoje pravice prilagam tej prijavi:

1. Vložno knjižico števil... na dinarjev....

2. Izkaz o državljanstvu.

3. Potrnilo o tem, da sem bil v času, ko je bila vloga poslana na hranjenje, v inozemstvu z namenom, da si s telesnim delom zaslužim kruh.

Prosim, da se nova hranilna knjižica Poštne hranilnice pošlje na moj spodaj označeni naslov. Kolek za dinarjev.... sem prilepil na to prijavo.... (datum) 1940.... (kraj in ulica).... podpis in poklic.« Če vlagatelj nima pri sebi vložne knjižice, mora navesti, kje je, na primer: »Moja vložna knjižica je na okrožnem sodišču v.... ali v banki... ali pri odvetniku g. v«

Če se je knjižica izgubila, jo je treba preklicati pri pristojnem sodišču in o tem zahtevati sodni odlok. Z amortizacijskim postopkom je treba začeti takoj, če še ni izveden, kajti ta postopek traja po zakonu deset mesecev. — Kot dokaz o državljanstvu bo komisija sprejemala izkaz o državljanstvu okrajnih (sreskih) glavarstev, potrdilo mestnih poglavarstev, ali pa potrdilo naših inozemskih zastopnikov, poslaništev, odnosno konzulatov.

V dokaz izseljenstva, t. j. da je vlagatelj zaradi zaslužka, bodisi z ročnim ali umskim delom, v času, ko je bila vloga izročena zavodu, živel izven meja kraljevine Jugoslavije, bo komisija sprejemala potrdila občin, potrjena po okrajnih (sreskih) glavarstvih, nadalje potrdila mestnih poglavarstev, potrdila izseljenskih uradov v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani, kakor tudi potrdila naših poslaništev in konzulatov v inozemstvu. V potrdilu mora biti naveden ne samo čas bivanja v inozemstvu, temveč tudi pripomba, da je izseljenec tam bival zaradi zaslužka z

ročnim ali umskim delom. Seveda lahko vlagatelji k temu priložijo še kaka druga dokazila, pisma ali druga izkazila bank, čeke itd., iz katerih je razvidno, da je vloga iz inozemstva.

Izseljence v Ameriki opozarjamo, da potrdila »Affidavite«, ki ga posamezne osebe izdajo o sebi ob navzočnosti dveh prič, komisija ne bo sprejela. Potrdila iz inozemstva so veljavna le, če jih izda jugoslovansko poslaništvo ali konzulat.

Če je vlagatelj umrl, pošlje prijavo njegov dedič, ki pa mora vrh tega priložiti še odlok pristojnega sodišča, da je pravi dedič.

Takse znašajo: za terjatev-vlogo do 300 din 7.50 din, od 300 do 1000 din 15 din, od 1000 do 5000 din 22.50 din, od 5000 do 10.000 din 30 din, za vloge preko 10.000 din pa 37.50 dinarjev. Taksa za vložno knjižico znaša 6 din, a na vse ostale priloge, pisma itd. po 3 din.

Vse prijave in priložena dokazila je treba poslati Poštni hranilnici čimprej, a najkasneje do 3. decembra 1940.

Podrobnejša pojasnila daje glede izplačila vlog: Poštna hranilnica kraljevine Jugoslavije (za državno komisijo) v Beogradu.

N A Š I P O S V E T U

Zedinjene države

Upravniki slovenskih narodnih domov, včlanjenih pri zvezi za Ohio, so se 26. novembra sešli v Clevelandu k prvi skupni seji, da začrtajo smernice bodočega vzajemnega delovanja.

Večer slovenskih pesmi je 3. decembra priredil zbor »Slovani« v slovenskem društvenem domu na Recher Ave. v Euclidu in ga na sveti večer ponovil v Slovenskem narodnem domu na 80. cesti v Clevelandu. Zbor, ki šteje nad 50 pevcev, je pred tremi leti nastal iz kvarteta. Vodi ga gospod Jakob Nagel.

Prof. M. Tomca oratorij »Slovenski Božič« je prvičkrat v Ameriki 17. decembra izvajal zbor »Ilirijec« v Slovenskem narodnem domu na Holmes Ave. v Clevelandu pod vodstvom pevovodje g. Rakarja. Dvorana je bila zasedena do zadnjega kotička.

Slovenski Božič v američkem radiu. V New Yorku je na postaji WJZ Blue network, ki je ena največjih v USA, izvajal naše božične pesmi slovenski mešani zbor pod g. J. Koprivškom. — V Milwaukee, Wisc., je priredil enourni spored v radiu celotni pevski zbor cerkve sv. Janeza pod g. Muškatevcem. — Božični spored na čikaški postaji je bil trojen: na sveti večer popoldne je v okviru jugoslovanske ure pela sopranistka gdč. Louise Klemenčič slovenske božične pesmi, prav tako na sveti dan na drugi postaji. Glavni spored pa se je vršil na sveti večer od polnoči do dveh. Govoril je Rev. Edv. Gabrenja, župnik pri sv. Stefanu, peli pa sta mimo drugih znani sestri Korenčanki ter mladi tenorist T. Cukale. Tudi druge postaje so prenašale slovenski in jugoslovanski program.

Petletnico so 17. decembra proslavili clevelandski »Skrjančki«, mladinski zbor, ki ga vodi znani mladinski pevovodja gospod Seme.

Po slovenskih odrih. — Finžgarjevega »Divjega lovca« so 26. novembra ponovili igralci »Naše zvezde« v Euclidu v korist slovenskega doma. — Društvo »Ivan Cankar« pa je 10. decembra uprizorilo Standerjevo dramo »Prevarac«. — Pri Sv. Vidu v Clevelandu so igrali v režiji Rev. Jagra nabožno igro »Lurška pastirica«, pri Sv. Lovrencu pa »Kristus, luč svetla« v režiji g. M. Grdinc. — Posebno številne so bile mladinske božične prireditve. Tako je mladina šole Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave. v Clevelandu na sveti večer uprizorila Hamikovo igro »Repoštev« v Albrehtovem prevodu, pri Sv. Stefanu v Chicagu pa Dickensovo »Božično pesem v prozi«. — 14. januarja so v korist Cankarjeve ustanove igralci društva »Anton Verovšek« uprizorili Cankarjevega »Kralja na Betajnovi« v Slovenskem narodnem domu na Sv. Clair Ave.

Na univerzi Tulane v New Orleansu je predaval znani književnik in prevajalec Mr. A. Klančar o temi »Mickiewicz in Slovenci«. Predavanje se je vršilo v okviru skupščine Zveze modernih jezikov, ki je bila od 27. do 30. decembra preleteta. Mr. Klančar se že peto leto udeležuje takih literarnih sestankov, kjer predava o slovenski in jugoslovanski literarni zgodovini ter o njenih vezeh z ostalo novejšo svetovno literaturo.

Več slovenskih rudarjev je za zvesto službovanje odlikovala rudarska družba Oliver v Ely, Minn., med njimi Bucoviča Ivana, ki služi podjetju že 40 let.

Uradna preiskava je pri zadnjih volit-

vah v Clevelandu ugotovila nepravilnosti in je zato volivni odbor v celoti priznal obč. svetniku g. Veho vcu 21 glasov večine nasproti kandidatu Arizoneju.

Umrli je v Clevelandu 8. januarja trgovec g. Rudolf Perdan, bivši glavni predsednik Jugoslov. katoliške jednote, član mnogih pevskih in podpornih društev. Rojen je bil leta 1882. v Ljubljani, odšel je v Ameriko leta 1906. Zapušča ženo, sina in hčer. Naj v miru počiva!

Argentina

Pismo iz južne zemlje

Marsikaj zanimivega doživljamo danes tudi v tem kotu zemlje. Saj je bila te dneve pozornost vsega sveta obrnjena na Montevideo in Uruguay in Buenos Aires, ko so se odigravali tragični dogodki pomorske bitke v tukajšnjem morju.

Kljub dejstvu, da je Buenos Aires med največjimi mesti brez dvoma tisto, ki nosi najbolj katoliški pečat in je vera tudi v javnem življenju močno upoštevana, so domala vsi časopisi samomer nemškega kapitana povzdigovali kot junaštvo...

Sicer pa, sedaj ob Božiču, pač ni vredno, da omenjam takele zgodbe, ki jih že sicer veste iz časopisja. Za slovensko izseljenstvo utegnem povedati kaj drugih novic, ki še niso poznane.

Naše luhansko romanje v novembru je bilo kljub neprilikom nekaj zelo pomembnega. Z vlakom se nas je peljalo skoraj 600. Lepo število jih je pa potovalo tudi z drugimi vozili, tako da je bilo tisti dan v Luhanu gotovo nad 700 Slovencev. Bil pa je dan silnega navala v Luhanu in je bilo tudi drugih božjepotnikov premmogo, toliko, da ni bilo mogoče vsemu kaj. Kakih deset tisoč ljudi se je trlo po cerkvi in okoli nje, tako da smo morali biti mi Slovenci še veseli, da smo mogli imeti pri glavnem oltarju eno mašo. Vsekakor je bilo lepo in je posebno naše petje zapustilo zelo lep vtis.

Pred Božičem smo pa imeli prvo sveto obhajilo. 20 otrok je pristopilo k božji mizi, polna cerkev pa je bila priča žive vere našega ljudstva. Tudi popoldne, ko smo imeli malo zabavo, je bil dan lepega veselja.

V društvenem delu nastopa sedaj čas počitnic in piknikov. Prireditve, ki so imele poseben pomen, so bile le še šolske in pa proslava zedinjenja.

Tukajšnji »bivši protidržavnici« se tudi sedaj še niso z novim položajem docela sprijaznili. Na oficialni proslavi zedinjenja se niti pokazali niso, ne v dvorani ne v cerkvi. V pravoslavno so menda šli nekateri.

10. decembra se je vršila velika sloves-

nost postavitve temeljnega kamna »Hrvatskega doma« in bosta tako na razdalji 100 m stala dva »naša« domova, ker prav tam poleg se že gradi tudi jugoslovanski dom.

Seveda ni treba misliti, da je množica naroda s srcem v razdvojenem prizidevanju. To vse je delo nekaterih kričačev, ki bi seveda postali povsem brezpomembni, če bi se dosegel med narodom mir.

Hrvatje so te dni tudi ustanovili »Hrvatsko katoliško zajednico«, ki naj bi bila dobrodelno, podporno in pogrebno društvo. Želimo zamisli kar največ uspeha.

— Tudi med našimi Prekmurci na Avellanedi je treba sedaj resno prijeti in ustanoviti društvo, ki bo nekoliko bolj povezovalo naše avellanedske rojake. Z novim letom nameravamo stvar resno prijeti. Doslej je naše delovanje bilo le delo pevcev, ki so se zbirali pod gostoljubno streho Utroševih, toda sedaj je stvar treba postaviti na skupne noge.

V Argentino smo dobili novega slovenskega duhovnika To je p. Gabrijel Arko, frančiškan dalmatinske province. Žal ne bo mogel mnogo delovati med našimi, toda imamo ga pa le in bo le kdaj kaj stopil tudi med naše. — Semkaj je prišel lvovski škof, ki je bil ob izbruhu vojne v Braziliji. Sedaj živi tukaj in moč razume tudi nekaj slovenskega.

V sosodni deželi, v Čile, kjer je mnogo salezijancev, je tudi nekaj slovenskih prekmurskih fantov. Letos bo pel novo mašo Stefan Maroša iz Melincev, ki je bil 26. novembra posvečen za mašnika.

Sedaj smo v času vročine in neviht. V gospodarstvu se vidno čutijo posledice vojne in je marsikatera panoga gospodarstva v zastoju. Mesna industrija ima sicer mnogo naročil, toda zaradi negotovosti v prometu je zavladala v velikih mesarijah, ki zaposlujejo na desetisoče delavcev, velika negotovost. Letina je utrpela že mnogo škode zaradi raznih pozzeb, ki so letos še v novembru nastopile.

Sicer pa mnogo pozdravov vsem rojakom doma in po svetu. Jenez Hladnik.

Svečano odkritje spominske plošče blagopokojnemu kralju Aleksandru I. je bilo 10. decembra dopoldne na Chacariti, v Pantheonu jugoslovanskega društva vzajemne pomoči v Buenos Airesu ob številni udeležbi zastopnikov poslaništva in društev ter našega ljudstva.

Proslave praznika zedinjenja: 2. decembra je bila v dvorani Centro de Almancenros v Buenos Airesu velika prireditve jugoslovanskih šol in društev iz mesta in okolice, med drugimi je sodelovalo tudi društvo »Slovenski dom« z moškim zborom in godbo. Pokrovitelj proslave je bil poslanik g. dr. Cankar. Naslednji dan pa

so bile bogoslužne svečanosti v pravoslavni cerkvi in nato v katoliški Najsv. Zakramenta, kjer je pel slovenski zbor. — Lepa je bila tudi proslava v Rosariu, kjer so nastopila vsa društva vzajemno s češkimi pod pokroviteljstvom konzula g. Rubeša. Proslave so bile tudi po drugih krajih Argentine, prav tako po ostalih državah Južne Amerike, zelo lepa v Uruguayu, v Montevideu, kjer se je službe božje, ki jo je daroval g. Doktorič, udeležila tudi moštvo jugoslovanske ladje »Preradović«, ki je bila prav takrat za sidrana v luki.

Zaključek Šol. 5. decembra je šola na Dock Sudu zaključila pouk z lepo razstavo ročnih del, ki jo je obiskal tudi minister g. dr. Cankar. Tri dni pozneje se je zaključila šola na Paternalu; šola v Villi Muguetti, ki obstoji šele nekaj mesecev in jo vodi g. Gajer, je obenem priredila 10. decembra lepo proslavo zedinjenja v dvorani Hrvatskega doma; iste dne sta na skupni prireditvi nastopili šoli z Dock Suda in Paternala in je bil končan pouk v Rosariu.

Ekvador

Macas. — Dragi gospod urednik! Prav iskreno se zahvaljujem za točno in brezplačno pošiljanje »Izseljenskega vestnika«, ki ga prejemam že dve leti! Vljudno Vas prosim (ki zame v tem trenutku predstavljate Rafaelovo družbo), da mi oprostite, ker se nisem nikoli oglasil, da bi se zahvalil za Vašo pozornost, ki mi jo posvečate. Saj si lahko mislite, da smo mi v misijonski službi preobloženi z delom. Zame je »Izseljenski vestnik« najboljši priljubljen časopis; ker sem namreč sam v tujini, bi nad vse rad vedel, kako žive moji rojaki po svetu — iz enega ali drugega vzroka. Čim dalje je človek v tujini, tem bolj hrepeni po domovini, ker se pač zaveda, kaj je naša lepa dežela, s cerkvami posejana, kaj velja naša pesem, glasba, da, celo zvonjenje, ki mu v tujini ni podobnega... Moj posel tu je, da vodim obširno kmetijstvo, kajti zaradi pomanjkanja prometnih zvez moramo živeti od lastnih pridelkov in to — do 150 oseb! Obenem je tu nekaka kmetijska šola za Hivarce, dasi nima tega naslova. Tudi je naš misijon tovarna, kjer delamo sladkor, vrvi, milo itd, vse za domačo porabo. — Morda Vam je znano, da je semkaj nameravala priti skupina Slovencev iz Primorja in tu ustanoviti poljedelsko naselbino. Moje mnenje je tole: Če že rojaki morajo na tuje, mesto da bi šli služiti tujcu, kjer jim grozi narodni in verski propad, zakaj ne pridejo rajši sem, da si tu naredite lasten svoboden dom,

košček domovine v tujini? V treh smereh od Macasa, samo nekaj ur razdalje, so planjave, nepregledne, rodovitne, kjer sonca in dežja ne manjka. Vsakdo bi dobil zemlje, da bi je ne mogel vse obdelati. Začetek je težak, da pa je mogoč, pričajo cvetoče vasi proti jugu, ki jih pred desetimi leti še ni bilo. Podnebje je ugodno. Mnenje vseh misijonarjev je, da bi si tu ljudje mogli ustvariti pravi raj, ne toliko po ugodnosti kot po lepoti. — Slovenca sta v Ekvadorju razen mene menda le dva, a ne morem priti v stik z njima. Slovensko pisanje mi zaradi dolgega osamelega bivanja že dela težave. Zelo rad bi kaj zvedel o Slovenceh v zasedenem ozemlju, pa ne dobivam nobenega časopisa razen nabožnih revij. Ali se ne bo zgubila naša krif pod tujim pristikom? Zeleč uspeha Rafaelovi družbi in Vestniku Vas pristréno pozdravljam. Zivela Jugoslavija!

V Srcu Jezusovem hvaležni

Dionizij Vrhovnik SS.

Brazilija

Rio de Janeiro. — Na prireditvi slovenskega tečaja, ki ga vodi gospa Kadunc, je zdrava in krepka mladina slovenskih staršev iz zasedenega ozemlja in nekaj malega iz Jugoslavije lepo deklamirala rodoljubne pesmi in izvajala celo opereto. Vtis na vse prisotne, med katerimi je bil tudi kr. poslanik g. Cvjetiša in predstavniki brazilskih oblasti, je bil najboljši. Gospa Kadunc, ki je diplomirana učiteljica, uporablja v vzgoji moderne šolske metode. Njeno delo zasluži še toliko večjo pohvalo, ker je ta tečaj organizirala sama od sebe in ker ga vzdržuje izključno s prispevki staršev, ne zahtevajoč od države nobene pomoči. Gospa je soproga gradbenega inženirja g. Kadunca, jugoslovanskega državljanca, ki pri svojih delih zaposluje večinoma naše ljudi. — Iz slovenskih vrst je proniknila misel za zidavo doma, ki bo verjetno nosil jugoslovansko ime.

Egipet

Aleksandrija. — Čeprav bolj pozno, bo navzlic temu gotovo prišlo to, kar sporočamo, v Vaš Izseljenski vestnik. — Dve pomenljivi svečanosti mora naša naselbina zabeležiti v trajen spomin: Prvič smo letos praznovali praznik zedinjenja 1. decembra v katol. cerkvi sv. Antona, kjer za naše rojake deluje g. p. Jozafat Ambrožič. Za to priliko je bila cerkev okusno okrašena. Med sv. mašo, ki jo je daroval g. p. Kerubin Begelj, so ubrano

prepevale čč. šolske sestre, s pomočjo še drugih naših požrvovalnih in vrlih deklet. Ugoden vtis je napravil staroslovenski evangelij, ki ga je pel p. Ambrožič. Slavnostni nagovor pa je imel p. Begelj. Kot zastopnik našega poslanstva iz Kaira je pristoval naša svetnica g. svetnik Ščepanović, ki ni mogel dovolj prehaliti tako lepo prirejene slovesnosti in tolike udeležbe rojakov obeh veroizpovedi. — Drugo, kar nam bo tudi ostalo v neizbrisnem spominu, je pa proslava 400 letnice svetogorske božje poti, na katero smo se pripravili s tridnevnicco v isti cerkvi. Ob tej priliki so nam čč. šolske sestre iz svoje kapelice odstopile prelepo podobo milostne Svetogorske Kraljice, katero smo izpostavili v velikem oltarju. Med rožami in svečami se je vsa blestela milostna podoba vse tri dni ob navalu našega ljudstva. Duška svoji ljubezni in vdanosti do Matere božje pa je naš narod dal v nedeljo 10. decembra pri slovesni sv. maši, med katero je krasno prepeval slovenski mešani zbor, posebno pa zvečer, ko smo Njeno podobo slovesno nosili v procesiji s prižganimi svečkami med molitvami in petjem Marijinih pesmi. Se nikdar ni bilo in bržčas tudi ne bo toliko naših ljudi zbranih na enem kraju kot ob tej slovesnosti. Red in pobožnost sta zadivila tudi druge narodnosti. — S takimi lepimi novicami iz Egipta bo gotovo zadovoljen tudi naš narod onkraj morja, so pač spričevalo vztrajnosti v veri in narodnosti naših rojakov v tujini.

Turčija

Ankara. — Pismo osamljenega slovenskega dekleta. — Dragi rojak! S toplim pozdravom Vas pozdravljam. Nahajam se v tujini, daleč proč od lepe Slovenije in svoje rojstne hiše, daleč od prekrasne domovine. Srce mi hrepni po dragih rojakih, po starših, bratcu in sestrici, čeprav sem jih šele pred kratkim zapustila. Misli so mi zmeraj tam, kjer mi je tekla zibelka. Stara sem šestnajst let.

Prezgodaj mi je bilo dano okusiti grenko ločitev od doma in tudi od domovine, ki mi je vse na svetu, ki bi je nikdar ne mogla za vselej zapustiti. Zapustila sem jo s težkim srcem, a veselim upom, da jo bom mogla morda po enem, morda tudi po dveh letih spet objeti z gorkim pogledom svojega očesa. Vrniti se nazaj, to je moja edina želja, to je moje veselje, to mi je vse na svetu. Z upanjem in mislijo, da me moji rojaki ne bodo pozabili, kakor tudi jaz ne bom njih, hočem napisati par vrstic v Vaš list, kot mi jih je govorilo srce. Vsaka vrsta, ki

jo bom napisala na papir, je del mojega srca, čigar izliva ne morem zadušiti. Trgala ga bom, košček za koščkom, polagala ga na papir, z upanjem, da ga boste objavili v svojem mesečniku kakor topel, vroč pozdrav, objem in poljub mojim dragim rojakom in rojakinjam. Prosim Vas torej, sprejmite moje prošnjo in mi po možnosti odgovorite, čimprej boste mogli. Če Vam je znana kaka založba, prosim, pošljite mi njen naslov. Želela bi pisati tudi druge stvari, o turških ženah in dekletih, pravljice in novele. Imam že precej pesmic, le ne vem, kakšen vtis bi napravile na moje rojake. Ljubim poezijo kakor svoje življenje. Prosim Vas torej, pomagajte mi, če Vam je mogoče. — Se eno željo in prošnjo imam: objavite v svojem listu, ali bi se našel med rojaki in rojakinjami kdo, ki bi razumel moje pesniško hotenje in hotel dopisovati z menoj. To mi bo v veselje in tolažbo, obenem pa v pomoč, da ostanem vedno zvesta svojemu materinemu jeziku (podčrtal ur.)... Sprejmite vroče pozdrave Vi in vsi moji rojaki! — Vaša rojakinja

Anica Fürst

Atatürk Bulvari Ercan apt Daire No. 1
Ankara Jeni Şehir Türke.

Siam - Thailandia

Bang Nok Khuek. — Pismo slovenskega misijonarja. — Gospod urednik! Oprostite, da se Vam še nisem javil, čeprav že skoro eno leto prejemanj Izseljenski vestnik, ki mi pravi, kako lepo skrbi domovina za svoje v tujini. Tudi jaz sem že štiri leta v tujini, in to v Italiji eno leto in tri v Thailandiji. Da, saj še ne veste, kje je! Vam takoj razložim: Siam je svoje ime premenil. Pravijo, da ni to pravo ime v jeziku tukajšnjega naroda. Zaradi tega so pred nekaj meseci uradno razglasili, naj se imenuje ne več »Siam«, ampak »Thailand«. Prosim, da tudi v naslovu to upoštevate. Obenem se Vam tudi iz dna srca zahvaljujem za Izseljenski vestnik. Saj lahko samo čitam v materinščini, ko govoriti nimam s kom. Sem zaposlen z vrtarjenjem in sploh z raznimi deli, kar pač mora znati misijonar. Se enkrat: Bog plačaj! Hvaležni sem za vsako tiskano slovensko besedo, saj kot misijonar nimam denarja, da bi si mogel nabaviti, kar bi mi godilo. — Mnogo srčce in blagoslova Vam želim v novem letu. Se Vam priporoča vedno hvaležni J. Žef Bevc.

(Naslov: Rev. Joseph Bevc S. S., Salesian Catholic Mission, Bang Nok Khuek, Rajaburi, Thailandia — Siam, Asia.)

Francija

Dva velika prijatelja in dobrotnika jugoslovanskih izseljencev v Franciji.

Hvaležnost nam narekuje, da se spomnimo v teh težkih dneh, ki jih preživljajo jugoslovanski begunci v Franciji (med njimi 90% Slovencev), gospe in gospoda Kratza, francoskega šolskega upra-

Gospa Kratz

vitelja v St. Privat — la Montagne, Mouselle. Oba sta že na svojem prejšnjem službenem mestu pokazala ob vsaki priliki svojo veliko naklonjenost do naših izseljencev, tako na kulturnem, kakor na socialnem področju. G. Kratz nam je kot organist pomagal v cerkvi in pri prireditvah, da so tem lepše uspele. Prav božja Previdnost je hotela, da je bil nekaj mesecev pred izbruhom vojne premeščen v St. Privat. Tako se je izognil velikim skrbem in nevarnostim, ki bi jih imel sedaj kot begunec, na drugi strani pa more tudi uspešno pomagati našim beguncem. Prva, ki sta se zatekla k tej dobri družini, sta bila izselj. duhovnik g. Grims Stanko in izselj. učitelj Jankovič Janko. Celo naš generalni konzul g. Smiljanič,

ki g. Kratza večkrat obišče, je pripeljal nekaj svojih reči v St. Privat, da jih spravi na varno. Največjo ljubezen pa je izkazala našim beguncem gospa Kratzova s tem, da je hodila od hiše do hiše nabirati zanje darove; pa tudi sama je dala mnogo, spleta in sešila. Darila so prešli in jih bodo še dobili naši najpotrebnejši.

S tem izrekamo dobri gospe in požrtvovalnemu gospodu Kratzu priznanje in najtoplejše zahvalo!

Jugoslovanski begunci v Franciji.

Naši rojaki v novih razmerah

Pri presojanju razmer, v katerih žive sedaj naši ljudje v Franciji, moramo upoštevati bistveni razloček med tistimi, ki so ostali v svojem kraju in onimi, ki jih je zadelo evakuacija. Prvim se življenje ni tako občutno spremenilo — razen seveda, v kolikor vsa Francija občuti posledice vojne.

Vse drugače pa so prizadeti tisoči naših beguncev iz Merlebacha in drugih omejenih krajev. Ob evakuaciji so morali pustiti vse, kar so si v teku let prigrisodarili; s seboj so smeli vzeti le nekaj nujnih malenkosti. Mnogi so se porazgubili po vsej Franciji. Koliko družin je zaradi tega razbitih. Nastali so novi problemi, najvažnejši je seveda, kako dobiti v novem kraju delo in streho. Državne oblasti so precej pripomogle, da se je ostrina begunstva vsaj nekoliko ublažila tudi za naše ljudi in da so si po večini spet pridobili skromno eksistenco. Delavci-rudarji (da se za sedaj omejimo na Merlebach) so bili nameščeni po drugih rudokopih. Kakih 1000 jih je odšlo v severno Francijo, v Pas de Calais, drugi v oddaljene departmaje v Vienne, Tarn, Loire, Nièvers in drugam. Nimamo še zanesljivih številčnih podatkov. Navajamo le nekatere glavne skupine: 200 jih je v Vienne, kakih 310 v Carmaux (dep. Tarn); St. Etienne (Loire) jih je sprejel nad 600, La Machine preko 500. Seveda so razdalje velikanske, kar ima velike posledice v kulturnem in organizacijskem življenju. Manjka jim učiteljev in duhovnikov.

Enotne slike o stanju naših rojakov ne moremo podati, saj je v vsakem departmaju drugačna.

Kar zadeva departma Vienne, biva jo tu bolj invalidi, upokojeni rudarji, dela nezmožni, vdove z družinami in to po posameznih vaseh, precej daleč od glavnih prometnih žil, kjer ni vlaka in je tudi avtobusna zveza slaba. Žive po starih kamnitih kmetskih, večinoma pritličnih hišah. Le nekatere družine so dobile primerno stanovanje, druge le zasilno. Ob hudem mrazu so jim ali domačini poso-

dili peči ali pa so si jih sami napravili iz opeke. Ker ob evakuaciji niso smeli vzeti s seboj več kot 50 kg prtljage, so le redki imeli kaj odeje, kar so predvsem otroci težko občutili. Sicer pa so — razen novodošlih — prejemali že urejeno državno podporo od Francije: za otroke pod 13 let po 6 frankov dnevno, ostali otroci in starši pa po 10 frankov. Mnogo zaslug ima za naše ljudi tudi cerkvena oblast v Poitiersu, ki je na prošnji naših zainteresirala vse župnike, katerim so v versko oskrbo prepustili naši ljudje, da so zbrali zanje nekaj perila, zimskih plenin in obutve. G. župnik iz Merlebacha se je sam ponudil, da vse to razdeli, ker je večina naših tam v njegovi oskrbi. Tudi so naprošena naša konzularna zastopstva za pomoč. Velika težava je v tem, ker ni možno tako hitro dobiti naslovov naših ljudi in je zato pismena zveza v največ primerih nemogoča. Kljub temu, da podnebje v tem okraju (ki je enolična velika ravnina, ob reki Vienne pa zelo lepa, z vinogradi tu in tam) našim ljudem ne ustreza preveč, se jim še ni bilo treba zateči v bolnišnico, razen v enem ali dveh lažjih primerih.

Zaradi prevelike medesebojne razdalje in raztresenosti (saj ni nikjer niti 50 oseb skupaj), bi imel naš učitelj, prav tako duhovnik, zelo težko delo. (Dalje.)

Nemčija

Castrop-Rauxel. — Tukaj nas je precej Slovencev, nekaj še izpred svetovne vojne, drugi so prišli pozneje, posebno lansko leto. Dobilo pa bi jih delo še več, če bi razmere to dopuščale. A ker je tako, je bolje, da se naši ljudje sedaj ne podajajo sem, razen če imajo od oblasti doma dovoljenje. Živimo še vedno bolj po starem. Seveda se je zaradi vojne marsikaj spremenilo, toda pritoževati se še ne smemo preveč. Lakote trpeti nam sedaj še ni treba. — Društveno življenje pa je nekako potihnilo. Tudi naše društvo na kulturnem poprišču ni moglo biti dovolj delavno. Posebnih prireditev nismo pridelali. Imelo pa je društvo v preteklem letu dve sveti maši z obhajilom. Nadalje je priredilo 3. decembra sestanek v društveni dvorani v proslavo godu sv. Barbare, izseljenske nedelje in praznika zedinjenja. — Letos 7. januarja pa je društvo imelo svoj letni občni zbor, ki so se ga člani in članice v lepem številu udeležili, kar je viden dokaz, da se članstvo oklepa društva in da imata od tega obe strani le korist. Občni zbor pa je tudi pokazal, kako potrebno nam je društvo, posebno še, ko ima tako delaven odbor. Poslovanje v preteklem letu je jasen do-

kaz, da odbor doprinese vse žrtve za blagor in korist članstva in da se najtežavnih zadev ni ustrašil načeti in z uspehom dovršiti. Tudi poročila tajnika in blagajnika so članstvo zanimala in slednjic v polnem obsegu zadovoljila. Vsi ti pojavi pa niso brez vsakega pomena. Se pred leti, ko se je tukaj med društvi oziroma posameznimi rojaki bil tisti ogabni boj, društva niso mogla priti do resnega dela. Sedaj pa se na eni strani prav srečne počutimo, ker smo sami zase ostali in nas vendar že pustijo v miru pri delu, ki bo prav gotovo najboljše sadove obrodilo. Če že do sloge nismo mogli priti, smo Vsemogočnemu hvaležni, da nam je dal vsaj mir, ki smo si ga tako iskreno želeli. — Ob novem letu pa si želimo še večjih uspehov kot smo jih imeli lani. Bog živi!

Katoliško društvo sv. Barbare v Habinghorstu.

Hamborn-Marxloh. — Prosimo uredništvo za malo prostora v »Izseljenskem vestniku«. Redkokdaj se pri našem društvu oglasimo, tako da bi utegnil že kdo misliti, da smo zaspali. Mi še vedno lahko opravljamo svoje verske dolžnosti, medtem ko jih Poljaki ne morejo več. Zato se moramo predvsem zahvaliti naši kraljevski vladi v Jugoslaviji, da je v prijateljskih odnosjih z Nemčijo. Tako smo 3. decembra obhajali kar tri slavnosti obenem: god naše društvene zaščitnice sv. Barbare, praznik zedinjenja in izseljenske nedelje. Ob pol 10. uri smo imeli v cerkvi sv. Petra sveto mašo s slovenskim petjem in skupnim sv. obhajilom. Popoldne je bila v isti cerkvi slovenska pridiga in nato pete litanije, ki jih je opravil župnik pri sv. Barbari, č. g. Hülsmann, za kar mu bodi iskrena zahvala. Čeprav Nemeč, je za nas Slovence zelo postrvovalen in nam vedno naklonjen. Po cerkvenem opravilu smo imeli v dvorani Kolpinghaus mesečni shod in obdarovanje otrok družavenikov za Miklavža. Predsednik g. Cič nam je pojasnil pomen današnjih treh slavnosti. Tudi mi mo bili v duhu zbrani pri svojih starših, sorodnikih in znanih v domovini, kakor smo vsak dan. Pozneje je prišel na zborovanje tudi naš novi duhovni vodja, ker je bil prejšnji premeščen v drugo župnijo. Tudi on nam je zagotovil, da bo vse storil, kar je v njegovi moči, da ohranimo svoje verske in cerkvene navade. Naši pevci so nam zapeli več pesmi; tudi se pridno vadijo, da homo slišali lepe in vesele božične pesmi. — Le škoda, da iz domovine tako malo zve-mo. »Domoljuba« že dveh števil nismo prejeli. Upamo, da se nam Izseljenski

vestnik ne bo izgubil. — Naše društvo želi uredništvu in upravištvu ter vsem bralcem lista srečno novo leto.

**Društvo sv. Barbare
v Hamborn-Marxloh.**

Holandija

Lutterade. — Podpisani hočem nekoliko opisati naš sveti večer. Ko je odbila ure 4 popoldne, so pričeli prihajati ljudje — stari in mladi, veliki in majhni, v dvorano pri g. De Bij. V pol ure je bila polna in živahna. Drugega nisi slišal kot sama voščila, dokler se ni oglasil zvonček. Na odru se je počasi razgrinjal zastor. Zgledali smo našega mladega in nad vse dobrega predsednika g. Garbarja, žarečega od veselja, ko nas je toliko imel pred seboj. Pozdravil nas je s »Hvaljen Jezus in želel vesele praznike. Za njim nas je pozdravil naš sotrudnik in predsednik dram. odseka g. Markusek in povedal, da bomo videli dve veseli igri. In res sta lepo potekli. Potem pa je naš pevovodja g. p. Teotim zbral mešani zbor pri božičnem drevesu. Zapeli so najprej prelepo pesem »Sveta noč, blažena noč«, za njo pa še druge. Mislim, da ni bilo človeka v dvorani, da ne bi imel solza v očeh ob tem lepem petju, in bil obenem z mislimi tudi v domovini. G. p. Teotimu zatorej najlepša hvala za trud. Sledila je živa slika, ki nas je do srca ganila. Videli smo betlehemske hlev. Predsednik je otrokom v lepih besedah pojasnil njegov pomen, za njim pa se je spet glasila pesem. Dva angela sta nato obdarovala vso društveno mladino do 15 let. Medtem so začele žene odbornikov nositi na mizo pecivo, čaj in šunko. Se hrena ni manjkalo. Ko smo bili pri mizi najbolj zavzeti, pa so že začeli deliti darila, ki smo si jih možje in žene drug drugemu namenili. Navzoč je bil tudi zvezin predsednik g. Hladin z gospo soprogo. Pred odhodom se je še zahvalil g. predsedniku, ker je vse tako lepo organiziral, nam članom pa, da smo tako složni, kar ostaniho še vnaprej. Želel nam je še srečno novo leto. Polagoma so se ljudje poslavljali. Nekaj nas je še ostalo. Zapeli smo še nekaj slovenskih pesmi, a smo se tudi kmalu razšli. Odkar društvo sv. Barbare v Lutterade obstoji, še ni bilo tako tesno povezano kot sedaj in upamo, da bo tako tudi ostalo. Želim g. predsedniku, da bi ostal še mnogo let na krmilu svoje ladje in jo vodil tako, kot jo je doslej. Želim mu v imenu vseh članov srečno novo leto, tako tudi njegovi družini. Obenem tudi še vsem ostalim članom, vsem sorodnikom, znancem in prijateljem v domovini in tujini. Bog živi! **Venčeslav Felde.**

Lutterade. — Zahvaljujemo se odboru in tudi članom društva sv. Barbare za darilo, ki sem ga prejel tako nenadejano za svojo 50 letnico. Želim jim v novem letu vse najboljše.

I. Skobe.

(Op. ur.: Slike žal nismo mogli objaviti, kar prosimo, da upoštevate.)

Ostalo prihodnjič!

Heerlerheide. — Dolgo že ni bilo glasu iz našega kraja; morda že mislite, da nas je vojna pregnala, ker smo blizu meje. Posledice vojne res tudi tu precej občutimo, zlasti v cenah, sicer pa živimo po starem. Tudi društveno življenje teče še normalno naprej, pač znamenje, da društvo sv. Barbare kakor tudi pevsko društvo »Zvon« ne delujeta v političnem duhu, temveč le z idejo, da se tukajšnji rojaki združujemo, izobrazujemo ter tako domačinom pokažemo, da smo, četudi že leta odsotni, ostali vendarle še zvesti materinemu jeziku, Cerkvi in v glavnem naši ljubi domovini Jugoslaviji. — Obe društvi delujeta vzajemno, iz obeh se je razvilo že tretje, namreč slovenski mladinski zbor »Venček«. Na pobudo g. J. Kocjana se v njegovem stanovanju zbira mladina k vajah, ki jih vodi njegov petnajstletni sin Jože. Dosegli so že prav lepe uspehe ne samo na naših prireditvah in pri slovenskih mašah, temveč tudi na prireditvah Holandcev, kamor so bili povabljeni, da pokažejo lepoto slovenske pesmi. Želi so s svojimi nastopi mnogo odobravanja pri občinstvu in v tukajšnjih časopisih. — Na versemk poprišču pa se je naš č. g. p. Teotim zavzel poleg nas odraslih še posebej za našo mladino s tem, da prireja tedensko po raznih slovenskih kolonijah učne tečaje, kjer se pod njegovim spretnim vodstvom zbira mladina, uči slovenskega verouka, s tem pa tudi slovenskega branja in govornice. Tako je ponovno dokazal, kako ljub mu je slovenski narod, za katerega žrtvuje ves svoj prosti čas. — Društvo sv. Barbare je med drugim priredilo lansko leto obisk na proslavo 10 letnice društva naših sorojakov v Eysdenu v Belgiji. Enake proslave se je udeležilo tudi pri sednem društvu v Hoensbroecku. V jeseni je priredilo kakor običajno »vinsko trgatve«, ki je bila kljub začetku vojne dobro obiskana, zlasti s strani domačinov. — Proslava narodnega praznika se pač ni vršila tako slovesno kot pretekla leta, ker tukajšnje oblasti žele, da tujci v tem času bolj mirno živimo. Imeli smo 3. decembra na Heksenbergu slovensko sveto mašo, kateri sta prisostvovala tudi g. C. Skrjanec, vicekonzul iz Rotterdamu, in

gen. konzul g. Dupont iz Heerlena. Tudi g. R. Selič, sedaj v službi na našem konzulatu v Rotterdamu, nas je obiskal. Popoldne pa je društvo priredilo v prostori g. J. Zajca »Miklavžev večer«, ob enem z narodno proslavo, proslavo svete Barbare in izseljenske nedelje. Tudi tu nas je konzul g. Skrijanec v družbi g. Seliča obiskal za nekaj ur, za kar smo mu zelo hvaležni, kakor tudi za dar v pomoč blagajni ob obdarovanju otrok. — Veseli nas, da imamo na konzulatu v Rotterdamu zastopnike, ki upoštevajo naše težnje in nam pomagajo tudi, kadar potrebujemo zaslombo pri dosegu naših socialnih pravic, katere uspeh se je že v nekaj primerih pokazal. — Na božični dan je »Zvon« priredil pri g. Zajcu družinski večer, kjer smo pod božičnim drevescem ob božičnih pesmih, ki smo jih z mladinskim zborom peli tudi mi, preživeli nekaj veselih uric v spominih na lepe praznike v domovini, kjer se vsakdo že tedne naprej veseli svete noči in polnočnice, kar pa tu ni v navadi. Predsednik »Zvona« g. Zerdoner je imel lep nagovor. Na Silvestrovno pa je imelo društvo sv. Barbare svoj občni zbor, ki sta se ga udeležila tudi diviši tajnik Zveze g. R. Selič in predsednik g. J. Hladin iz Hoensbroecka. Pogrešali pa smo č. g. p. Teotima, ki je bil ta čas pri svojih sorodnikih v Delftu. Volite je zato vodil g. Selič. Da članstvo soglašajo s delom g. M. Strucla, je dokaz, da je bil že desetič izvoljen za predsednika. Za tajnika je bil izvoljen z večino glasov Josip Majer, ki je po odstopu g. Lužarja že v juliju prevzel to mesto. Blagajnik je zopet g. L. Strman. Podpredsednik je g. A. Kozole, Preglednika sta g. Robek in g. Fr. Gril. Zastavonoše so kot prej: g. A. Kotar, g. A. Cestnik in g. R. Leskovšek. Za častnega predsednika je bil soglasno izvoljen g. J. Ograjenšek st. C. Selič je v lepih besedah poudaril pomen društva, nam vsem v imenu gen. konzulata želel srečno novo leto ter pripomnil, da tudi konzulat z zanimanjem zasleduje naše delo in nas bo v težkočah podpiral. Predsednik se je zahvalil za zaupanje in otvoril »družinski večer« društva. Z voščilom za srečno novo leto smo se po prijetnih uricah razšli. — Zatorej Slovenci v Holandiji, združimo se vsi brez izjeme v že obstoječih društvih, kajti le s slogo bomo v novem letu dosegli uspehe, pa naj si bo v verskem, kulturnem ali socialnem pogledu. Z željo, da slovenski izseljenec to upošteva, želi vsem tukajšnjim kakor tudi ostalim, po širnem svetu raztresenim Slovencem in vsem našim dragim rojakom v domovini: »Sreče polno, zadovoljno, mirno novo leto 1940.«

Tajnik iz Heelerheide.

Chevreumont-Kerkrade. — Čeprav so nastopili težki časi, vendar naše društvo deluje neumorno, mnogokrat sicer z velikimi zaprekami, zmeraj pa še s povoljnimi uspehom. Priredili smo 22. oktobra, kakor običajno vsako leto, »vinsko trgatvo« v naši prostorni družbeni dvorani. Obiskana je bila tako kot še nobeno leto. Že ob 9. uri je zmanjkalo vstopnic — in tudi prostora —, saj je bilo v dvorani že preko 400 ljudi. — 12. novembra je priredil naš pevski zbor še eno »vinsko trgatvo«, ki sicer ni bila tako dobro obiskana, vendar smo lahko zadovoljni. Cisti dobiček je bil določen v pevске namene. — 10. decembra pa smo priredili družinski večer in miklavževanje. Uprizorili smo kratko igro »Sv. Miklavž s parkeljnic«, nato pa so bili obdarovani otroci in člani. Zanimivo je bilo gledati, koliko strahu so imeli naši malčki pred parkeljnic, vendar Miklavž jih je lepo in obilno obdaroval, s tem pa je bil strah tudi pozabljen. Obdarovanih je bilo okrog 80 navzočih. — Da pa društvo lahko prireja proslave, kar je tukajšnjim holandskim društvom precej omejeno, je zasluga našega dobrega društvenega pokrovitelja, in to je veliki župan g. Habets. Predvsem pa se moramo zahvaliti za podporo g. banu dravske banovine, katero nam je naklonil po našem generalnem konzulatu v Rotterdamu. Tako nam je bilo omogočeno lepo obdarovati naše malčke in tudi ublažiti stanje naših brezposelnih ter starih upokojujencev, ki jim pokojnina nikakor ne zadošča za primereno preživljanje sebe in družine. — Sicer pa nam tukaj poteka življenje po navadi. Cene so se nekoliko dvignile, vendar je še vsega dovolj, razen sladkorja, ki nam ga delijo odmerjeno.

Za Jugoslov. društvo sv. Barbare odbor.

Zadružna gospodarska banka

izvršuje denarna nakazila,	Ljubljana
kupuje in prodaja valute, vnov.	Bled
čuje dolarske in druge inozemske	Kranj
čeke po najugodnejših pogojih,	Maribor
Sprejema vloge na knjižice in	Novi Sad
na tekoče račune ter jih izpla-	Split
čuje vsak čas brez omejitve	

Urejuje ameriške z zapuščine
Izseljencem je na razpolago v
vseh denarnih zadevah ter jim daje
potrebne informacije brezplačno

Finančni uspeh praznovanja minule izseljenske nedelje

Za izseljensko nedeljo sta oba slovenska škofa ukazala, da se po cerkvah obeh škofij pobirajo tudi darovi za namene Družbe sv. Rafaela. Do danes so poslali nabrane vsote naslednji župni uradi, odnosno cerkve (v dinarjih):

Adlešiči 22; Ajdovec 57.25 in 65; Banja Loka 14.25; Begunje 93; Bela cerkev 14; Bevke 34; Blagovica 30; Boh. Bela 40; Boh. Bistrica 35; Brezje 103; Breznica 120; Brusnice 40; Bukovšiča 20; Catež ob Savi 20; Cemšenik 40; Črnj vrh 30; Črnuče 118.50; Dev. Marija v Polju 100; Dob pri Domžalah 92; Dobrepolje 67.25; Dobrnice 40; Dol pri Ljubljani 67; Dole pri Litiji 40; Dovje 100; Draga pri Cabru 20; Dravljje 100; Fara 40; Gotenica 20; Gozd 21; Grabovo pri Cerknici 45; Homec 38.75; Hotedrščica 45; Hrastje 40; Ig 80; Jesenice 80; Kamnik 100; Kolovrat 20; Komenda 185; Kopanj 30; Koprivnik 30; Kranj 100; Kranjska gora 130; Krašnja 30; Križe na Gor. 100; Leskovica 31.75; Ljubljana: Jezuitski kolegij 30, kapela sv. Vincencija 74, Moste 75, Presv. Srce Jezusovo 245, Sv. Ciril in Metod 104, Vič 160; Lom 40; Marija-Ljubno 60; Mavčiče 45; Mekinje 60; Mengeš 120; Mirna peč 42.50; Mokronog 88.25; Moravče 89.50; Mošnjje 10; Motnik 36.50; Mozelj 16; Naklo pri Kranju 80; Nevljje 20; Nova Stifca 30; Novo mesto 115; Olševce 23.25; Osilnica 27; Peče 28.50; Planina pri Rakeku 114; Podbrezje 36; Podgrad 28; Podlipa 21.50; Podzemelj 30; Polica 60.50; Poljane n. Sk. L. 62.25, Predvor 60; Predoslje 100 in 80; Radovica 17.50; Rakovnik pri Lj. 129.50; Reteče 65; Rob 20; Rovte 80; Sava pri Litiji 15; Sela pri Kamn. 30; Sela pri Šumberku 12; Selca 61.50; Smednik 96; Sodražica 124; Sora 50; Sorica 48.75; Srednja vas v Boh. 50; Stara Loka 85; Stara Oselica 30; Stari trg ob Kolpi 26; Stična 60.50; Stopiče 33; Stranje pri Kamniku 73.50; Struge na Dol. 32.50; Sv. Duh-Krško 100; Sv. Gregor 56; Sv. Jakob ob Savi 50; Sv. Katarina 42; Sv. Lenart 50; Sv. Trije kralji — Vrh 39; Sv. Trojica n./C. 15; Sv. Trojica pri Tržišču 34; Senčur pri Kr. 80; Skocijan p. Mokr. 56.25; Skocijan pri Turjaku 25; Skofja Loka 197; Smarje 50; Smarjeta p. Nov. m. 10; Smartno p. Lit. 98; Smartno p. Šm. g. 50; Smihel p. Nov. m. 20; St. Gotard 25; St. Janž na Dol. 67; St. Jurij p. Gros. 43 in 32 (prosv. dr.); St. Ožbalt 6; St. Peter p. Nov. m. 35; St. Vid n. Lj. 78; St. Vid p. Brdu 50; St. Vid p. Stični 140; Trata 70; Trebelno 30; Trstenik 22; Tržič 100; Tržišče 34; Tunice 27 in 51; Turjak 10; Unc pri Rak. 40 Uršna sela 20; Vavta vas 43.50;

Velesovo 46; Vel. Poljane 50; Vel. Gaber 22.75; Vinica 29; Vrhnika 35; Zagorje o. S. 90; Zagradec 34; Zaplana 10; Zg. Tuhinj 33.75; Zabnica 20; Zelezniki 45; Žiri 185; Zužemberk 120.

Iz tega poročila sledi, da se skoraj v polovici slovenskih cerkva ni pobiralo. Ker je Družba sv. Rafaela v težki finančni krizi, ki preti njenemu obstoju in delovanju, prosi zaupno vsa ostala cerkvena predstojništva, da naj izvedejo to zbiranje sedaj ob prvi ugodni priliki in tako rešijo družbo.

Priporočamo

Vseuč. prof. dr. Ivan Tomšič, Nekaj misli glede znanstvenega dela o inozemskih Jugoslovanih (ponatis iz »Pravnik«);

Prof. Ethin Bojc, Naša narodna vzgoja in obramba. — Ocene bomo prinesli prihodnjič.

Novi naročniki

Iz Ljubljane: Kuzma Ivan, Celovška 139; Zastopljano Putnik; Akademsko podružnica Družbe sv. Cirila in Metoda na Aleksandrovi univerzi; Direkcija pošte, telegrafa in telefona; Belihar & Velepč, Tyrševa 35. — Iz Nemčije: Zafonik Martin, Grossdorf, Unruhstadt; Grmek Josip, Borbeck, Fließstrasse 108a, Krusch-Ziegler, Essen; Russ Bara, b. Fritz Kirsche, Gemüsegartnerer, Zittau i. S., Rossegerstrasse 10. — Iz Kanade: Miss Papež Mary, 158 Cedar St., Timmins, Ont.; Mrs. Ponikvar Lucija, 251 Hemlock No., Timmins, Ont.; Miss Rački Kristina, 27 B Second Street, Shumacher, Ont.; Mrs. Zgonc Ivanka, 15 Poplar Street, Shumacher, Ont.; Mr. Piskur Joseph, 75 Mc. Camus, Kirkland Lake, Ont.; Mr. Matija Ottoničar, 42 Main Street, Kirkland Lake, Ont.; Mr. Joseph Makse, Box 69, Chaput Hughes, Ont.; Mr. John Pezdirc, Box 351, Noranda, Quebec; Mr. Joseph Kramar, Box 672, Noranda, Quebec; Miss Regina Hajdinjak, 47 St. Patrick Street, Toronto, Ont.; Mr. Joe Ogulin Jr., 22 Silverthorn Ave, Toronto W.; Mr. John Horvat, 8 Leeds Street, Hamilton, Ont. — Iz ostalih krajev: Marija Zmavc, Kačičeva ul. 18, Vinkovci; Jeraj Frančiška, Pričac, p. Lužani, Slavonija; župni urad Bočna; Holcman Vinko, župnik, Sv. Duh na Ostrmem vrhu, p. Sevnica ob Dravi; Skok Anton, Cemšenik, p. Medija-Izlake; Solske sestre, Zmajeva 21, Zajčar; Solske sestre, Mrnjavčevićeva 3, Niš; Solske sestre, Zimska 39, Pančevo; Solske sestre, Zmaj Jovina 11, Pančevo; Sparovic Terezija, Dovje 30, p. Mojstrana; Meščanska šola, Zagorje ob Savi; (Dalje prihodnjič.)